

UNIVERSITY
OF OULU

Skitsofrenian ja muiden psykoosien tuottavuuskustannukset: Pohjois-Suomen syntymäkohortti 1966

Tuomas Majuri^{1,2,3,4} · Iiro Nerg⁵ · Sanna Huikari⁵ · Ina Rissanen^{1,2,6} · Erika Jääskeläinen^{1,2,3} · Jouko Miettunen^{1,2} · Marko Korhonen⁵

¹Väestöterveyden tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto, Oulu, Suomi; ²Medical Research Center Oulu, Oulun yliopistollinen sairaala ja Oulun yliopisto, Oulu, Suomi; ³Psykiatrian klinikka, Oulun yliopistollinen sairaala, Oulu, Suomi; ⁴Terveystalo Oulu, Suomi;

⁵Taloustieteen, laskentatoimen ja rahoituksen yksikkö, Oulun yliopisto, Oulu, Suomi; ⁶Julius Center for Health Sciences and Primary Care, University Medical Center Utrecht ja Utrechtin yliopisto, Utrecht, Alankomaat

Johdanto

Psykoosisairaudet ovat vakavia mielenterveyden häiriöitä, jotka johtavat usein alentuneeseen työkykyyn ja suuriin yhteiskunnallisiin kustannuksiin. Tuottavuuskustannukset ovat tuottavuustappioita, jotka syntyvät, kun työ jää sairauden takia tekemättä ja sen tuottama arvonlisä saamatta. Psykoosisairauksiin liittyvän alentuneen työkyvyn ja tuottavuuden laskun rahallista arvoa ei ole aiemmin tutkittu Suomessa eikä vertailtu skitsofrenian ja muiden psykoosisairauksien välillä.

Inhimillisen pääoman menetelmä (*human capital method, HCM*) ja kitkakustannusmenetelmä (*friction cost method, FCM*) ovat kaksi yleisintä tuottavuuskustannusten laskemisessa käytettävää menetelmää. Näistä HCM kuvaa kustannuksia työntekijän ja FCM työnantajan näkökulmasta. Näitä kahta menetelmää vertaavia tutkimuksia ei ole aiemmin julkaistu psykoosisairauksien kohdalla.

Menetelmät

Tutkimusaineistona käytettiin vuoden 1966 Pohjois-Suomen syntymäkohorttia yhdistettynä yksilö- ja väestötason tietoihin lukuisista kansallisista rekistereistä. Tuottavuuskustannuksia verrattiin skitsofreniaa (n=216) ja muita psykooseja (n=217) sairastavien henkilöiden välillä 18 vuoden iästä 53 vuoden ikään asti mukaan lukien ennusteet eläkeikään asti.

Tulokset

Inhimillisen pääoman menetelmällä tuottavuuskustannukset olivat yhtä henkilöä kohden laskettuna suurempia skitsofreniassa (193 940 euroa) kuin muissa psykooseissa (163 080 euroa). Kitkakustannusmenetelmällä laskettuna tuottavuuskustannukset olivat kuitenkin suurempia muissa psykooseissa (4430 euroa) kuin skitsofreniassa (2720 euroa). Erilaiset väestötieteelliset ja ammatilliset tekijät aiheuttivat vaihtelua kustannuksiin.

Kitkakustannusmenetelmä (FCM)						
	Vuodet 1984-2019			Vuodet 1984-2031 (ennuste)		
	Kaikki*	Mies*	Nainen*	Kaikki*	Mies*	Nainen*
Skitsofrenia	€2,720	€2,860	€2,520	€2,720	€2,860	€2,520
Muu psykoosi	€4,430	€4,290	€4,590	€4,480	€4,290	€4,680
Inhimillisen pääoman menetelmä (HCM)						
	Vuodet 1984-2019			Vuodet 1984-2031 (ennuste)		
	Kaikki*	Mies*	Nainen*	Kaikki*	Mies*	Nainen*
Skitsofrenia	€193,940	€208,030	€174,220	€302,250	€317,070	€281,500
Muu psykoosi	€163,080	€175,070	€149,810	€267,530	€284,880	€248,330

*p-arvo <0.05 skitsofrenia vs. muu psykoosi

Johtopäätökset

Tulokset osoittavat vaihtelua tuottavuuskustannuksissa eri psykoosisairauksien välillä. Matalat FCM-kustannukset korostavat interventioiden tarvetta jo psykoosisairauden alkuvaiheessa. Suuret HCM-kustannukset korostavat uusien interventioiden tarvetta etenkin niille henkilöryhmille, joissa kustannukset ovat suurimpia, kuten skitsofreniaa sairastavien miesten kohdalla.

Psykoosisairauksien väliset erot tuottavuuskustannuksissa on tärkeää ottaa huomioon yksilön näkökulmasta esimerkiksi kuntoutusta suunniteltaessa. Laajemmasta näkökulmasta arvioituna nämä erot täytyy ottaa huomioon yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja näiden rahoitusta suunniteltaessa. Mielenterveyspalveluiden lisäksi työterveyshuollon, sosiaalipalveluiden ja työvoimatoimistojen rooli on tärkeää huomioida, jotta psykoottisia häiriöitä sairastavat henkilöt kiinnittyvät paremmin työelämään.

Tutkimusjulkaisu:

Majuri T et al. (2024) Productivity costs of schizophrenia spectrum and other psychotic disorders by friction cost and human capital methods: the Northern Finland Birth Cohort 1966. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol. Published online 22 March 2024. <https://doi.org/10.1007/s00127-024-02652-y>.

Yhteystiedot:

Tuomas Majuri, LT, Tutkijatohtori (Väestöterveyden tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto), Työterveyshuoltoon erikoistuva lääkäri (Terveystalo Oulu)
Tuomas.majuri@oulu.fi
+358 442595211

Science with Arctic Attitude